

HET LEVENSTESTAMENT

U heeft er waarschijnlijk al over gehoord of iets over gelezen: het maken van een levenstestament. Maar wat is een levenstestament nu precies? En wanneer is het maken van een levenstestament relevant?

Wij hopen dat u aan het eind van deze toelichting beter in staat zult zijn om te beoordelen of het opmaken van een levenstestament past in uw persoonlijke situatie.

Wat is een levenstestament?

Een levenstestament is een schriftelijk stuk dat uw wensen bevat. Wensen die uitgevoerd moeten worden vóór uw overlijden in het geval dat u misschien op enig moment niet in staat bent om te handelen of om aan te geven wat u wilt dat er gebeurt. Juist voor die situaties is een levenstestament bedoeld.

Eigenlijk is het belangrijkste onderdeel van een levenstestament de volmacht die u verleent aan degene(n) die u uw zaken toevertrouwt in de situatie dat u die zelf niet meer kunt behartigen.

Voor alle duidelijkheid: een levenstestament is dus iets anders dan een testament, omdat een testament uw wensen bevat die uitgevoerd moeten worden ná uw overlijden.

Zoals gezegd is het verlenen van een volmacht een zeer belangrijk onderdeel van het levenstestament. Nu zijn er veel variaties denkbaar en daartoe moeten de volgende vragen beantwoord worden.

1. Wat voor volmacht wilt u verlenen?

- een algemene volmacht voor alles?
- een volmacht om beslissingen te nemen ten aanzien van uw onderneming?
- een volmacht om uw bezittingen en vermogen te beheren? beleggen?
- een volmacht om medische beslissingen voor u te nemen?
- een volmacht om juist al uw buitenlandse zaken te regelen?

2. Aan wie wilt u de volmacht verlenen?

- aan uw partner en/of aan uw kinderen?
- aan degene die u ook als u executeur testamentair heeft aangewezen?

U bent hierin uiteraard geheel vrij.

3. Welke bevoegdheden krijgt de gevolmachtigde?

- mag deze uw woning of uw inboedel verkopen?
- mag deze onroerend goed aankopen of een hypotheek vestigen?
- mag de gevolmachtigde loon in rekening brengen?
- mag de gevolmachtigde namens u schenkingen doen, en zo ja, aan wie?
- moet de gevolmachtigde zo mogelijk rekening en verantwoording afleggen, en zo ja, aan wie en met welke regelmaat?

4. Wanneer gaat deze volmacht in?

- direct?
- nadat u onder bewind of curatele bent gesteld?
- na schriftelijke verklaring van een arts dat u wilsonbekwaam bent?
- na opname in een verzorgingstehuis?

Uiteraard is het zo dat u, zolang u zelf handelingsbekwaam bent, gewoon zelf kunt blijven handelen. Het verlenen van een volmacht aan een ander doet niet af aan uw eigen bevoegdheden.

Wat kunnen overwegingen zijn om een levenstestament te maken?

Overwegingen van medische aard

In een levenstestament kunt u een behandelovereenkomst of een behandelverbod opnemen. Ook hierbij zijn weer legio variaties denkbaar, zoals:

- het afzien of staken van een behandeling (behandelverbod), bijvoorbeeld bij het toepassen van chemotherapie, bestraling of bloedtransfusie, of het gebruik van antibiotica of morfine;
- het wel of niet stoppen met reanimeren;
- het wel of niet stoppen met beademing;
- het wel of niet stoppen met eten en drinken;
- palliatieve zorg en palliatieve sedatie; euthanasie en hulp bij zelfdoding;
- het doneren van uw organen;
- het ter beschikking stellen van uw lichaam.

Als u uw wilsverklaring bespreekt met uw huisarts, zal hij deze op uw verzoek toevoegen aan uw (elektronisch) dossier. Het is van groot belang dat uw zorgverleners weten wat u wel en niet wilt. In uw levenstestament kunt u ook expliciet bepalen met wie eventueel géén contact mag worden opgenomen.

Overwegingen in verband met bewind, curatele en mentorschap

Stelt u zich voor dat uw naasten van mening zijn dat het niet goed met u gaat en zelfs zo dat ze bij de rechter een verzoek indienen om u onder curatele of bewind te stellen of om een mentor te benoemen.

Curatele is voor mensen die hun financiële en persoonlijke zaken niet zelf kunnen regelen. Een curator neemt beslissingen over geld, verzorging, verpleging, behandeling of begeleiding van de betrokkene. Iemand die onder curatele staat, is handelingsonbekwaam. Dit betekent dat hij zonder toestemming van de curator geen rechtshandelingen kan verrichten die niet kunnen worden teruggedraaid, bijvoorbeeld het kopen van een huis.

Bewind is voor mensen die hun financiële zaken niet zelf kunnen regelen. De bewindvoerder neemt beslissingen over het geld en de goederen van de betrokkene. Wie onder bewind staat, blijft handelingsbekwaam. Hij mag dus nog wel zelfstandig rechtshandelingen verrichten.

Mentorschap is voor mensen die hun persoonlijke zaken niet meer zelf kunnen regelen. De mentor neemt beslissingen over de verzorging, verpleging,

behandeling of begeleiding van de betrokkene. Iemand die een mentor heeft, blijft handelingsbekwaam.

Voor al deze gevallen kunt u in uw levenstestament van te voren aangeven wie u als curator, bewindvoerder of mentor zou wensen en, misschien nog wel belangrijker, wie beslist niet? De rechter beslist uiteraard zelf op het verzoek maar zal uw wens als een leidraad kunnen gebruiken.

Wensen direct na overlijden

In de praktijk komt het vaak voor dat pas nadat de uitvaart heeft plaatsgevonden, de nabestaanden naar een notaris gaan om het testament van de overledene in te zien of dat pas later (en dus te laat) een donorcodicil gevonden wordt. Om zeker te zijn dat uw nabestaanden tijdig op de hoogte zullen zijn van uw wensen met betrekking tot uw overlijden, is het verstandig om hiervan in uw levenstestament melding te maken.

Het donorcodicil is een document dat u zelf kunt opstellen zonder tussenkomst van een notaris. Dit brengt mee dat er in sommige situaties twijfel kan ontstaan over de geldigheid van een donorcodicil. Door het codicil op te nemen in uw levenstestament neemt u eventuele twijfel weg. De notaris moet zich er immers van overtuigen dat u op het moment dat u uw levenstestament opstelt en ondertekent, volledig in staat bent om uw wil te bepalen. Dit biedt bijvoorbeeld voor artsen meer zekerheid dat u op het moment dat u de instructies gaf, de gevolgen van uw beslissingen goed kon overzien.

Vaak worden wensen ten aanzien van een begrafenis of crematie in een testament opgenomen. Wat is dan nog de meerwaarde om het op te nemen in een levenstestament?

In een testament wordt vaak aangegeven wie de uitvaart voor u mag regelen en of dit een begrafenis of crematie dient te zijn. Daarnaast wordt er vaak een executeur benoemd.

In een levenstestament kunt u de wensen ten aanzien van een begrafenis of crematie uitgebreider vastleggen, zoals uw voorkeur voor bepaalde muziek, wel of geen bloemen, enzovoorts.

Daarnaast kunt u ook bepalen wat er met uw social media accounts (het recht om te worden vergeten) dient te gebeuren of met de toegang tot uw mobiele telefoon. Heeft u bepaalde wachtwoorden/pincodes welke nuttig zijn om te weten voor de gevolmachtigde? Deze kunnen eventueel in een bijlage bij het levenstestament worden opgenomen. Let u er hierbij wel op dat wanneer deze gegevens wijzigen, dit tevens dient te worden aangepast in de bijlagen. U kunt in het levenstestament eventueel ook verwijzen naar een bepaalde plek waar deze gegevens te vinden zijn en waar u de gegevens zelf gemakkelijk kunt aanpassen indien dat nodig is.

Verzorging huisdieren

Het lot van de huisdieren na de dood van het baasje is iets waar mensen zich soms ook erg bezorgd om maken. Eventuele wensen op dit vlak kunnen prima in een levenstestament worden ingepast.

Huisdieren kunnen in Nederland niet als erfgenaam in een (levens)testament worden opgenomen. U kunt echter wel iemand benoemen die belast wordt met de zorg. Diegene neemt de zorg voor uw huisdier helemaal over na uw dood. Ook kunt u hem/haar vragen een geschikt onderkomen te vinden als hij het dier zelf niet kan of wil verzorgen. Zo zijn er buiten de mogelijkheden binnen de kennissen- en familiekring ook dierenhotels en zelfs bejaardenhuizen voor dieren.

Voor wie is een levenstestament bedoeld?

Een levenstestament is bedoeld voor iedere persoon die niet meer in staat is om zelf zijn wensen uit te voeren of om deze kenbaar te maken. Een dergelijke situatie kan ontstaan door ouderdom of dementie, door een tijdelijke of langdurige ziekte, door hulpbehoefendheid of door een ongeluk.

Ook de ontwikkelingen in de financiële wereld kunnen maken dat iemand zijn eigen financiën niet meer kan overzien en in die zin hulpbehoefend wordt. Niet iedereen is even vertrouwd met de IBAN en met internetbankieren.

Hoe maakt u een levenstestament?

Een levenstestament wordt met samen met een notaris vastgelegd in een notariële akte (net zoals een gewoon testament). Hier worden uw wensen juridisch goed verwoord en duidelijk vastgelegd.

Voor sommige handelingen, waarvoor in een levenstestament volmacht wordt gegeven, is een notariële volmacht zelfs een wettelijk vereiste (bijvoorbeeld de volmacht om een hypotheek te vestigen).

Het maken van een levenstestament is maatwerk. Ieder mens heeft weer andere persoonlijke voorkeuren en wensen en u kunt zich voorstellen dat een ondernemer hele andere zaken wenst te regelen dan iemand die reeds met pensioen is. Het is belangrijk dat een levenstestament weloverwogen tot stand komt. Het is daarbij ook van belang dat u de gelegenheid en de tijd krijgt om uw eigen wensen te formuleren en om rustig over bepaalde zaken na te denken.

Het proces van het maken van een levenstestament verloopt doorgaans als volgt:

- bespreking notaris (inventariseren van uw wensen en toelichting op mogelijkheden);
- uitwerking in een ontwerp dat u ontvangt ter bestudering;
- bespreking waarbij het levenstestament wordt ondertekend (ieder heeft zijn eigen document net als bij een gewoon testament en in tegenstelling tot bijvoorbeeld huwelijksvoorwaarden);
- registratie bij het Centraal Levenstestamentenregister (CLTR), dit vergroot de vindbaarheid.

Na ondertekening wordt het levenstestament bij de notaris in de kluis bewaard en de notaris zal u vervolgens een zogenaamd "afschrift" meegeven. Dit is een door de notaris ondertekende kopie van de originele akte. De akte wordt geregistreerd in een Centraal Levenstestamentenregister (CLTR). Het CLTR biedt geen inzage in de inhoud van het levenstestament. Alleen notarissen hebben toegang tot de gegevens van het CLTR. Deze situatie is vergelijkbaar met het maken en registreren van een 'gewoon' testament. Door de registratie kunnen

belanghebbenden te weten komen of iemand een levenstestament heeft gemaakt en of dit levenstestament al dan niet herroepen is.

Wie ziet de inhoud van uw levenstestament?

Het is natuurlijk niet de bedoeling dat ieder willekeurig persoon inzage kan krijgen in uw levenstestament. Tegelijkertijd moet het levenstestament tijdens uw leven door bepaalde personen kunnen worden geraadpleegd. Wie er wanneer uw levenstestament kan inzien en wie een afschrift of een uittreksel van (de volmacht uit) uw levenstestament mag hebben, kunt u in de akte vastleggen. De notaris zal iedere keer de poortwachter zijn die bepaalt wie er kennis mag nemen van de inhoud van uw levenstestament.

Kunt u uw levenstestament herroepen?

U kunt het levenstestament op ieder moment herroepen of wijzigen door het maken van een nieuwe notariële akte, zolang u op het moment van het herroepen van uw levenstestament maar "wilsbekwaam" bent. Dat wil zeggen: naar het oordeel van de notaris in staat bent om uw eigen wil te bepalen. Omdat de herroeping door het maken van een notariële akte dient te gebeuren, heeft het geen rechtsgevolgen als u het levenstestament thuis zou verscheuren.

Tot slot: zoveel mensen, zoveel wensen. Het is niet in alle gevallen noodzakelijk of nuttig om een levenstestament te maken. Afhankelijk van uw situatie zal volstaan kunnen worden met een volmacht of kan het gewenst zijn om uitgebreider uw wensen vast te leggen. Wij hopen dat u in onze toelichting de aanknopingspunten hebt gevonden om een goede beslissing te nemen.